

Štátna banská správa
(MH SR)

Zdroj údajov: Hlavný banský úrad

Informácia

o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v SR za oblasť hlavného dozoru štátnej banskej správy SR za rok 2018

1. Úvod

V súlade s úlohou podľa bodu B.3 uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003 a v termíne podľa bodu B.1 uznesenia vlády SR č. 624 z 9. septembra 2009 predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR každoročne do 30. júna na rokovanie vlády SR „Správu o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce“ za predchádzajúci rok.

V súvislosti s vyššie uvedeným, Hlavný banský úrad (ďalej len „HBÚ“) na základe požiadavky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“) č. 7402/2019-M_OOP 1800/2019 zo 07. 02. 2019 vypracoval túto informáciu o stave bezpečnosti, ochrany zdravia pri práci a pracovnej úrazovosti za rok 2018.

2. Orgány dozoru štátnej banskej správy

Podľa § 38 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 51/1988 Zb.“), orgánmi štátnej banskej správy sú:

- Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej len „MH SR“) ako ústredný orgán štátnej banskej správy,
- HBÚ s postavením národného orgánu štátnej banskej správy Slovenskej republiky,
- obvodné banské úrady (ďalej len „OBÚ“), a to:
 - o OBÚ v Bratislave,
 - o OBÚ v Banskej Bystrici,
 - o OBÚ v Košiciach,
 - o OBÚ v Prievidzi,
 - o OBÚ v Spišskej Novej Vsi.

Obvody pôsobnosti obvodných banských úradov sú ustanovené vyhláškou MH SR č. 333/1996 Z. z., ktorou sa ustanovujú obvody pôsobnosti jednotlivých OBÚ.

HBÚ a OBÚ vykonávajú okrem hlavného dozoru podľa zákona č. 51/1988 Zb. aj štátnu správu na úseku výbušnín, výbušných predmetov a munície podľa § 67 zákona č. 58/2014 Z. z. o výbušnínach, výbušných predmetoch a munícii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/2014 Z. z.“), spolu s Ministerstvom vnútra SR (ďalej len „MV SR“) a Ministerstvom obrany SR (ďalej len „MO SR“).

HBÚ je podľa § 2 ods. 6 nariadenia vlády SR č. 298/2012 Z. z. o systéme identifikácie a sledovateľnosti výbušnín na civilné použitie kompetentný na pridelovanie trojmiestneho číselného kódu pre každé miesto výroby výbušnín v Slovenskej republike. HBÚ a OBÚ sú orgánmi dohľadu nad trhom podľa nariadenia vlády SR č. 70/2015 Z. z. o sprístupňovaní pyrotechnických výrobkov na trhu a podľa nariadenia vlády SR č. 131/2016 Z. z. o sprístupňovaní výbušnín na civilné použitie na trhu.

HBÚ a OBÚ sú podľa § 47b ods. 2 zákona č. 51/1988 Zb. a podľa § 26 písm. f) zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 56/2018 Z. z.“) tiež orgánmi dohľadu nad určeným výrobkom podľa osobitných predpisov, v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom. Tiež sú aj orgánmi, ktoré v súčinnosti s Inšpekciou životného prostredia SR (ďalej len „IŽP SR“) vykonávajú štátnu správu na úseku prevencie závažných priemyselných havárií podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 128/2015 Z. z.“). Ďalej sú kontrolnými orgánmi podľa § 23 písm. e) zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) (ďalej len „zákon č. 67/2010 Z. z.“). Sú tiež orgánmi štátnej správy na úseku nakladania s ťažobným odpadom podľa § 17 písm. f) zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sú aj kontrolnými orgánmi podľa zákona č. 258/2011 Z. z. o trvalom ukladaní oxidu uhličitého do geologického prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. Ciele a priority dozorných orgánov v roku 2018

Hlavnou úlohou HBÚ a OBÚ ako výkonných orgánov hlavného dozoru je presadzovanie základných princípov a úloh na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“), bezpečnosti prevádzky (ďalej len „BP“) a pracovných podmienok v organizáciách, ktoré vykonávajú činnosť upravenú zákonom č. 51/1988 Zb.

Hlavným cieľom pôsobenia orgánov hlavného dozoru je vyžadovať dodržiavanie platných právnych predpisov zamestnancami a zamestnávateľmi a presadzovať udržiavanie zákonných podmienok na vykonávanie práce, ktoré by mali zaistiť požadovanú úroveň BOZP a BP.

HBÚ a OBÚ si každoročne, okrem plnenia štandardných úloh, vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov a noriem platných v oblasti štátnej banskej správy, stanovujú aj mimoriadne úlohy, tzv. „Plán hlavných úloh“, zamerané najmä na BOZP a BP. Tieto úlohy každoročne schvaľuje HBÚ na základe návrhov jednotlivých OBÚ podľa aktuálnych poznatkov z výkonu hlavného dozoru. Ich plneniu je s ohľadom na ich aktuálnosť venovaná osobitná pozornosť. Zámerom pri ich vykonávaní je dosiahnutie takého stavu v sledovaných subjektoch, kedy sa úrazovosť bude čo najviac blížiť k nulovej hodnote.

4. Prehľad dozorovaných subjektov

Pri výkone hlavného dozoru HBÚ a OBÚ bolo v hodnotenom období skontrolovaných spolu 350 subjektov (organizácií). Najviac kontrolovaných subjektov (organizácií) bolo možno zaradiť do kategórie malých zamestnávateľov, tzn. do 9 zamestnancov, ktorých bolo spolu 170 a išlo najmä o lomové prevádzky.

Počty kontrolovaných subjektov v členení podľa právnej formy spoločnosti a počtu zamestnancov sú uvedené v tabuľke č. 1. Prevládajú spoločnosti s právnu formou s ručením obmedzeným (174 subjektov) a následne akciové spoločnosti (81 subjektov).

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

V roku 2018 bolo v skontrolovaných subjektoch vykonaných celkom 865 inšpekčných výkonov zameraných na BOZP a BP, vrátane 27 následných kontrol

zameraných na kontrolu opatrení na zlepšenie stavu BOZP uložených na základe výsledku im predchádzajúcich kontrol (inšpekcií) a 30 mimoriadnych previerok. Tiež do tohto počtu inšpekčných výkonov možno zahrnúť aj 12 vykonaných účastí na kolaudačnom konaní a 66 vybavovaní podnetov, z ktorých niektoré nesúviseli priamo s BOZP resp. BP.

V sledovanom období bolo zistených celkom 299 porušení predpisov (nedostatkov). Medzi najčastejšie porušenia patrili nedostatky v oblasti riadenia BOZP (108 nedostatkov), potom organizácie práce (49 nedostatkov) a nedostatky na vyhradených technických zariadeniach (ďalej len „VTZ“) (66 nedostatkov).

Prehľad inšpekčných výkonov, porušení predpisov podľa objektov a podľa kódov štatistickej klasifikácie (ďalej len „ŠKEČ“) je uvedený v tabuľkách č. 2, 3 a 4.

Na základe výsledkov vykonaných inšpekčných výkonov možno povedať, že väčšina zistených nedostatkov v oblasti BOZP a BP vyplýva z nedostatočnej praxe a tiež aj z nedostatočných odborných a osobnostných predpokladov zamestnancov, ktorí určené činnosti vykonávajú.

Potvrďuje to aj rozbor príčin registrovaných pracovných úrazov (ďalej len „RPÚ“) (tabuľka č. 12), ktorých bolo zaznamenaných spolu 241, pri ktorých jednoznačne prevažuje skupina 12. „Nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon“ (136 RPÚ), potom skupina 8. „Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia“ (69 RPÚ) a ďalšia najčastejšia príčina úrazov, skupina 1. „Chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu“ (31 RPÚ) a podobne aj rozbor zdrojov RPÚ (tabuľka č. 11), z ktorého vyplýva, že výrazne prevláda skupina V. „Materiál, bremená, predmety“ (108 RPÚ) a skupina IV. „Pracovné, prípadne cestné dopravné priestory, ako zdroje pádu osôb“ (71 RPÚ).

Prehľad pracovnej úrazovosti je uvedený v tabuľkách č. 7 až 12.

6. Nápravné a sankčné opatrenia dozorných orgánov

Na odstránenie zistených nedostatkov vykonávajú a aplikujú banskí inšpektori v súlade so zákonnými kompetenciami už počas inšpekčných prehliadok, prípadne počas vyšetrovania mimoriadnych udalostí, resp. počas vyšetrovania pracovných úrazov (ďalej len „PÚ“), príslušné zákonné opatrenia zamerané na nápravu zisteného závadného stavu, prevažne priamo na mieste v kontrolovaných subjektoch tak, že podľa § 42 ods. 2 písm. b) zákona č. 51/1988 Zb., resp. podľa § 71 ods. 2 písm. b) zákona č. 58/2014 Z. z. vydajú záväzný príkaz na odstránenie zistených nedostatkov.

O výsledku inšpekčnej prehliadky vyhotovuje banský inšpektor zápisnicu, ktorú prerokuje so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom kontrolovaného subjektu (organizácie). Pokiaľ inšpektor vydá záväzný príkaz na odstránenie zistených nedostatkov, tento sa stáva súčasťou zápisnice. O výsledku kontroly (prehliadky) je informovaný príslušný odborový orgán a príslušný zástupca zamestnancov pre bezpečnosť a zdravie pri práci, ktorí sú v organizácii zriadení.

V prípadoch, pri ktorých došlo k zrejmemu a bezprostrednému ohrozeniu verejného záujmu v oblasti BOZP a BP či technických zariadení (ďalej len „TZ“), v prípadoch, pri ktorých boli zistené také nedostatky, ktoré nebolo možné ihneď na mieste odstrániť, bolo banskými inšpektormi priamo na mieste nariadené zastavenie prevádzky alebo jej časti, prípadne konkrétnych TZ, a to v nevyhnutnom rozsahu až do odstránenia zistených nedostatkov.

V niektorých prípadoch boli na zaistenie BOZP a BP, resp. so zámerom predísť opakovanému vzniku skutočností, vedúcich k ohrozeniu BOZP a BP, nariadené banskými úradmi nevyhnutné technologické a bezpečnostné opatrenia, a to vydaním rozhodnutia príslušným úradom. Následne, vo väčšine prípadov boli vykonané aj následné kontroly plnenia nariadených opatrení.

Prehľad rozhodnutí vydaných HBÚ a OBÚ, ktoré obmedzujú výkon činnosti subjektu (organizácie) je podľa druhu obmedzenia, resp. zákazu uvedený v tabuľke č. 6.

Súčasťou niektorých opatrení smerujúcich k predchádzaniu opakovania sa vzniku okolností, vedúcich k ohrozeniu BOZP a BP boli aj sankčné opatrenia, aplikované orgánmi hlavného dozoru. Tieto sankčné opatrenia boli aplikované v správnych konaniach (rozhodnutím) vedených voči organizáciám ale aj jednotlivcom. V prípade jednotlivcov bola väčšina sankčných opatrení aplikované formou blokového konania (blokovou pokutou) a dohovorom, spojeným aj s poskytnutím poradenstva k veci.

Organizáciám bolo v roku 2018, v správnom konaní (rozhodnutím), uložených za porušenie predpisov na úseku BOZP a BP celkom 9 pokút v sume 18 400 €.

Jednotlivcom boli za porušenie predpisov na úseku BOZP a BP uložené v správnom konaní spolu 2 pokuty v celkovej sume 600 €. V blokovom konaní bolo jednotlivcom uložených spolu 43 blokových pokút v celkovej sume 1213 €.

Prehľad o uložených pokutách je uvedený v tabuľke č. 5.

7. Stav a vývoj PÚ a chorôb z povolania

Vývoj pracovnej úrazovosti, ako aj závažnosti ich následkov v roku 2018 možno v porovnaní s predchádzajúcim obdobím považovať za pomerne priaznivý. Úrazovosť pomaly klesá aj keď za posledných päť rokov počet RPÚ stúpol a dosiahol maximum (241 RPÚ). V roku 2018 však bol zaznamenaný len 1 smrteľný PÚ (ďalej len „SPÚ“) a 1 PÚ s ťažkou ujmom na zdraví (ďalej len „ŤPÚ“).

Napriek tomu, že vývoj pracovnej úrazovosti je prakticky pomerne ustálený, netreba poľavovať v snahe zlepšovať stav na úseku BOZP a BP, a to najmä v oblasti zlepšovania pracovných podmienok, resp. v snahe zvyšovať úroveň odborností zamestnancov. Práve pracovné podmienky a kvalita pracovného prostredia ako takého, spolu so „správnym podvedomím“ o hroziacich rizikách majú preukázateľne priaznivý vplyv aj na vývoj pracovnej úrazovosti a tiež aj chorôb z povolania (ďalej len „CHzP“).

V roku 2018 bolo evidovaný počet 32 CHzP, a to podľa jednotlivých obvodov v pôsobnosti

- OBÚ v Bratislave	1 CHzP
- OBÚ v Banskej Bystrici	6 CHzP
- OBÚ v Košiciach	0 CHzP
- OBÚ v Prievidzi:	13 CHzP
- OBÚ v Spišskej Novej Vsi	12 CHzP .

Z tohto počtu zaznamenaných CHzP bolo najviac chorôb z jednostranného zaťaženia (19 CHzP), z vibrácií, vazoneuróza (5 CHzP), zo zaprášenia pľúc (4 CHzP), z hluku (2 CHzP) a z dôvodov označených ako „iné“ (2 CHzP); tzn. jednoznačne najviac CHzP je stále spôsobovaných jednostranným zaťažením a vibráciami.

Zo štruktúry a počtov CHzP vyplýva, že hlavnou príčinou vzniku CHzP sú strojné zariadenia, ich konštrukcia, spôsob činnosti stroja, resp. spôsob jeho použitia, ergonómia a hmotnosť stroja. Z toho jednoznačne vyplýva, že v prípadoch používania strojov

a zariadení, ktoré sú príčinou vzniku konkrétnych CHzP, bude potrebné zo strany organizácií, ktoré strojné zariadenia prevádzkujú, prehodnotiť riziká a nebezpečenstvá a prijať zodpovedajúce opatrenia na zníženie vplyvu pracovného prostredia a pracovných prostriedkov na zdravie zamestnancov.

8. Spolupráca dozorného orgánu

Spolupráca v oblasti BOZP bola realizovaná s Odborovým zväzom pracovníkov baní, geológie a naftového priemyslu SR (ďalej len „OZ PBGN“), Slovenskou banskou komorou, Slovenským združením výrobcov kameniva (ďalej len „SZVK“), Slovenskou baníckou spoločnosťou, Slovenskou spoločnosťou pre vŕtacie a trhacie práce, Fakultou baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach a Slovenským ústavom technickej normalizácie a tiež aj s niektorými SKTC.

HBÚ v spolupráci so SZVK usporiadal 12. 04. 2018 IX. Odborný seminár SZVK vo Zvolene so zameraním na uplatňovanie bankých bezpečnostných predpisov na zaistenie BOZP a BP a aktuálnych ďalších predpisov súvisiacich s BČ a ČVBS v nadväznosti na praktické skúsenosti z týchto činností, ktorý sa konal pod záštitou predsedu HBÚ v Hoteli Tennis vo Zvolene. Na tomto seminári predseda HBÚ a niektorí bankí inšpektori odprednášali niekoľko prednášok s problematikou z oblasti BOZP, BP a špeciálnej legislatívy (bankých predpisov).

HBÚ a OBÚ sa zúčastnili medzinárodnej konferencie „Súčasnosť a budúcnosť baníctva a geológie“, ktorá sa uskutočnila 04. 05. 2018 v Jasnej a medzinárodnej konferencie „Trhacia technika 2018“, ktorá sa uskutočnila 23. – 25. 05. 2018 v Starej Lesnej, na ktorých predseda HBÚ a niektorí bankí inšpektori odprednášali niekoľko prednášok s problematikou z oblasti BOZP, BP a s problematikou súvisiacou s predmetom konferencie.

Predseda HBÚ a predseda OBÚ v Košiciach odprednášali osobitne zamerané prednášky na XX. Odbornom seminári SZVK, ktorý sa konal pod záštitou MH SR v dňoch 08. – 09. 11. 2018 v Novom Smokovci.

V rámci konzultácií a prípravy vysokoškolsky vzdelaných odborníkov v oblasti baníctva, ale aj v oblasti vykonávania skúšok a vydávania odborných posudkov pre rozhodovaciu činnosť HBÚ a OBÚ pokračovala aj spolupráca s Fakultou baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach, a tiež aj so Strojníckou fakultou Technickej univerzity v Košiciach.

Dobrá spolupráca bola aj medzi MH SR a Ministerstvom životného prostredia SR (ďalej len „MŽP SR“) v rôznych oblastiach, najmä však v legislatívnej oblasti súvisiacej s výkonom hlavného dozoru, resp. s oblasťou pôsobnosti štátnej banskej správy.

Banské úrady spolupracujú aj s Národným inšpektorátom práce (ďalej len „NIP“), ako aj jednotlivými krajskými inšpektorátmi práce (ďalej len „IP“) napr. pri určovaní hranice dozoru nad BOZP a BP. HBÚ a NIP majú podpísanú vzájomnú Dohodu o spolupráci od roku 2013.

V súlade so zákonom č. 128/2015 Z. z. orgány dozoru vykonávali koordinované kontroly na úseku prevencie závažných priemyselných havárií v podnikoch, na ktoré sa vzťahuje tento zákon v súčinnosti so Slovenskou inšpekciou životného prostredia SR (ďalej len „SIŽP SR“).

V oblasti výbušnín a vyšetrovania závažných PÚ banské úrady spolupracujú s krajskými a okresnými riaditeľstvami Policajného zboru SR a s Kriminalistickým

a expertíznym ústavom. V oblasti predaja pyrotechnických výrobkov spolupracujú aj so Slovenskou obchodnou inšpekciou (ďalej len „SOI“), s ktorou spolupracuje HBÚ aj na úseku chemických látok. Zástupca HBÚ je členom poradnej komisie vo vzťahu k uplatňovaniu nariadenia REACH na Slovensku.

HBÚ a OBÚ prostredníctvom svojich inšpektorov spolupracujú aj so Slovenskou spoločnosťou pre trhacie a vŕtacie práce v Banskej Bystrici najmä pri výučbe v strelmajstrovských kurzoch (lektorská činnosť) a tiež s viacerými organizáciami pri vykonávaní lektorskej a prednáškovej činnosti zameranej na odbornú prípravu odborne spôsobilých zamestnancov organizácií.

V súvislosti so zákonom č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 136/2010 Z. z.“) je nadviazaná aj spolupráca s Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby v oblasti zabezpečovania funkčnosti tzv. jednotných kontaktných miest, ktoré boli alokované na okresných úradoch všeobecnej štátnej správy.

Zástupca HBÚ je členom Komisie pre prevenciu závažných priemyselných havárií, ktorú vymenoval minister životného prostredia. So SIŽP SR a s Inšpektorátmi životného prostredia (ďalej len „IŽP“) spolupracujú OBÚ najmä pri vykonávaní inšpekcií podľa zákona č. 67/2010 Z. z., ale aj v rámci svojej pôsobnosti podľa príslušného OBÚ aj pri povoľovaniach banskej činnosti, resp. činnosti vykonávanej bankým spôsobom v príslušných okresoch, resp. krajoch, alebo pri riešení problémov súvisiacich s ochranou prírody a krajiny pri vykonávaní banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej bankým spôsobom.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2018 v SR a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

Poznatky z dozornej činnosti poukazujú na skutočnosti, ktoré sa v hodnoteniach stavu BOZP a BP objavujú už niekoľko rokov dozadu, tzn. že starostlivosť o BOZP a BP ešte stále nie je v popredí záujmu niektorých, možno až väčšiny kontrolovaných subjektov, aj keď je už možné pozorovať zlepšujúcu sa situáciu v tejto oblasti. Aby stav zlepšovania úrovne stavu BOZP a BP pokračoval, je potrebné systematicky a cieľavedome výchovne, ale aj kontrolne pôsobiť.

Nepriaznivým aspektom v tomto smere je skutočnosť, že úroveň pracovných podmienok a starostlivosť o BOZP a BP je ešte stále odrazom ekonomických možností zamestnávateľov, ktorí vo väčšine prípadov sú síce schopní odstraňovať nedostatky zistené orgánmi hlavného dozoru, ale ďalší rozvoj úrovne BOZP a BP, ako aj vlastnú prevenciu v tejto oblasti stavajú na okraj svojho záujmu. Výsledkom takého prístupu je chýbajúci systémový prístup k problematike BOZP a BP.

Posudzovaniu rizík je z pohľadu organizácií venovaná stále pomerne malá pozornosť, spolupráca vedúcich zamestnancov a zamestnancov z pohľadu BOZP a BP je často neuspokojivá, resp. formálna, kvalita detailnejšieho a presnejšieho oboznamovania zamestnancov s problematikou BOZP a BP je neuspokojivá, čím zbytočne zaťažuje nielen zamestnávateľov, ale aj zamestnancov, jej účinok je diskutabilný, až slabý.

Čo sa týka ekonomických aspektov organizácií je možné pozorovať, že niektoré organizácie vykonávajúce bankú činnosť (ďalej len „BČ“) alebo činnosť vykonávanú bankým spôsobom (ďalej len „ČVBS“) nemajú prognózy na zabezpečenie dostatočného odbytu svojej produkcie. Z tohto dôvodu znižujú ťažbu, zároveň aj tvorbu zisku a časť prostriedkov, ktoré by mohli určiť na BOZP a BP obmedzujú.

Vážnym problémom je aj prehlbujúci sa deficit kvalifikovaných zamestnancov. Dnes sú bežné situácie, že kvalitní, skúsení a už zapracovaní zamestnanci migrujú za lepšie platenými príležitosťami. Na pracovné pozície, na ktorých sa vykonáva činnosť v bezprostrednom styku s horninovým masívom či už podzemí, ale aj na povrchu, ktoré sú spojené s neodstrániteľným rizikom ohrozenia a poškodenia zdravia sú prijímaní zamestnanci s nepreskúmanými odbornými znalosťami a čo je horšie, bez dostatočnej praxe a skúseností v náročnom banskom prostredí.

V poslednom období je pozorovateľné, že už aj tak pomerne riziková práca sa stáva rizikovejšou aj z dôvodu pôsobenia rôznych nepriamych vonkajších vplyvov, napríklad tlaku na dodržiavanie termínov výstavby (razenie a výstavba tunelov) alebo náhle požiadavky na zvýšenie odbytu napr. pri ťažbe v povrchových lomoch (dodávky suroviny pre výstavbu diaľnic a pod.).

Riadna a precízna kontrola a zabezpečenie pracoviska pred začatím prác, najmä po odstrele, vrátane jeho riadneho odvetrania je zvlášť v podzemí a najmä pri razení v zložitých geologických podmienkach náročné, niekedy aj zdĺhavé. Týka sa to však aj lomových prevádzok na povrchu, najmä po výdatnej prehánkovej činnosti (dlhotrvajúce dažde a pod.). Preto vo väčšine prevádzok, kde je vykonávaná banská činnosť, resp. činnosť vykonávaná banským spôsobom nie je z hľadiska BOZP a BP vhodné (z hľadiska bezpečnosti nie je ani možné!) prácu úkolovať. Skúsenosti z minulosti, ale aj tie najnovšie potvrdzujú, že pri aplikovaní zámerov „tlačiť na zvyšovanie výkonov“ pri razení, resp. dobývaní, dochádza k určitej miere bagatelizácie hroziaceho nebezpečenstva, resp. jeho nepostrehnutiu, či už priamo na pracovisku alebo v jeho okolí a tiež k nedôslednému posúdeniu stavu bezpečnosti, resp. k podceneniu rizika vyplývajúceho z danej činnosti a tým k zvýšeniu pravdepodobnosti vzniku nešťastia.

Pre zlepšenie stavu v oblasti BOZP a BP je potrebné zo strany HBÚ a OBÚ systematicky a dôsledne vplyvať na dôsledné dodržiavanie platných právnych predpisov zamestnancami a zamestnávateľmi a presadzovať vytváranie a udržiavanie zákonných a takých podmienok na vykonávanie práce, ktoré jednoznačne zaistia požadovanú úroveň BOZP a BP bez ohľadu na ekonomické ukazovatele činnosti subjektu.

Žiaľ, ani takáto snaha HBÚ a OBÚ pri výkone hlavného dozoru nedokáže zlepšiť ekonomickú situáciu zamestnávateľov, ktorej úroveň má priamy vplyv na úroveň zabezpečenia BOZP a BP u jednotlivých zamestnávateľov. Tiež nedokáže zmeniť vplyvy, ktorými pôsobí na banské prevádzky tlak záujmov spoločnosti.

Príloha k informácii o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v SR za oblasť hlavného dozoru štátnej banskej správy SR za rok 2018

Činnosť dozorného orgánu

1. Personálne údaje

Hlavný dozor v roku 2018 vykonávali HBÚ a OBÚ v oblasti BOZP a BP prostredníctvom banských inšpektorov funkčne zaradených najmä na oddeleniach banskej bezpečnosti. Celkový počet inšpektorov HBÚ a OBÚ bol 47 inšpektorov, z ktorých 6 inšpektori sú predsedovia HBÚ a OBÚ.

Na oddeleniach banskej bezpečnosti bolo zaradených v roku 2018 spolu 17 inšpektorov, vrátane vedúcich oddelení banskej bezpečnosti.

Ich rozdelenie je nasledovné:

HBÚ v Banskej Štiavnici - 1 inšpektor, od 01. 09. 2018 - 2 inšpektori,

OBÚ v Bratislave - 4 inšpektori,

OBÚ v Banskej Bystrici - 2 inšpektori,

OBÚ v Košiciach - 3 inšpektori,

OBÚ v Prievidzi - 4 inšpektori,

OBÚ v Spišskej Novej Vsi - 2 inšpektori.

Ako už bolo uvedené v bode 5. v roku 2018 bolo v kontrolovaných subjektoch vykonaných celkom 865 inšpekčných výkonov zameraných na BOZP a BP. Z nich bolo 175 úkonov zameraných na vykonanie poradenskej činnosti v oblasti BOZP a BP, 66 úkonov bolo zameraných na vybavovanie podnetov a 27 úkonov bolo vykonaných ako následných inšpekcií, zameraných na kontrolu opatrení na zlepšenie stavu BOZP, uložených na základe výsledku im predchádzajúcich kontrol (inšpekcií).

Okrem inšpekčných výkonov uvedených v tabuľke č. 2 inšpektori oddelenia banskej bezpečnosti banských úradov vykonávajú mnoho ďalších správnych úkonov, ktoré nie sú v podkladových tabuľkách vyhodnotené. Ide najmä o overovanie odbornej spôsobilosti osôb, vydávanie im príslušných dokladov, vyšetrovanie havárií a závažných PÚ, povoľovanie výnimiek z banských predpisov, dávanie rôznych vyjadrení, resp. povolení k použitiu zariadení (najmä v podzemí), ukládajú sankcie rozhodnutím, alebo konajú voči iným subjektom (školenia, lektorská činnosť a pod.) a spracovávajú pomerne rozsiahlu spisovú agendu súvisiacu nielen s problematikou BOZP a BP. O týchto činnostiach je podaná krátka informácia v bode 8.

3. Poradenská činnosť

V rámci bezplatnej poradenskej činnosti v roku 2018 poskytli HBÚ a OBÚ celkom 175 poradenstiev zameraných na BOZP a BP. Poradenstvo bolo najčastejšie poskytované v oblasti praktickej aplikácie banskobezpečnostných predpisov, VTZ, vybraných banských zariadení, vybraných zariadení ako aj v oblasti projektovej prípravy objektov, zariadení a prác súvisiacich s banskou činnosťou alebo činnosťou vykonávanou bankým spôsobom, prípadne inou činnosťou upravenou zákonom č. 51/1988 Zb., resp. zákonom č. 58/2014 Z. z.

Údaje o poskytnutej poradenskej činnosti, ako sú uvedené v tabuľke č. 2, predstavujú riadne zaevidovanú poradenskú činnosť, poskytnutú bankými úradmi priamo, ako

samostatný úkon.

Poradenská činnosť je však HBÚ a OBÚ poskytovaná prakticky aj pri každej, resp. po každej vykonanej inšpekčnej prehliadke. Táto sa však osobitne neeviduje, resp. nevyhodnocuje (prakticky sa ani nedá evidovať, alebo registrovať). Vzniká totiž pri prerokovávaní výsledku inšpekčnej prehliadky, o vykonaní ktorej vyhotovuje banský inšpektor zápisnicu, ktorú prerokováva so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom kontrolovaného subjektu. Takto poskytnutá poradenská činnosť je niekedy pomerne obsiahla, osobitne sa však nevyhodnocuje.

4. Poskytovanie informácií

V roku 2018 bolo HBÚ a OBÚ poskytnuté 175 informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o slobode informácií) (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z. z.“). Niektoré z poskytnutých informácií mali čiastočne charakter odborného poradenstva na úseku BOZP a BP.

5. Sťažnosti a podnety

Na HBÚ a OBÚ nebola v roku 2018 podaná žiadna sťažnosť. Bolo však zaregistrovaných 24 podnetov na porušovanie predpisov.

6. Príprava predpisov a technická normalizácia

HBÚ v roku 2018 vypracoval súbor legislatívnych návrhov na novely vybraných predpisov, zmenu ktorých si vyžiadala aplikačná prax najmä po novele zákona č. 51/1988 Zb. zákonom č. 58/2014 Z. z.

V oblasti technickej normalizácie HBÚ spolupracuje so Slovenským ústavom technickej normalizácie (ďalej len „SÚTN“) najmä pri preberaní technických noriem Európskej únie (ďalej len „EU“) do sústavy Slovenských technických noriem (ďalej len „STN“).

V súvislosti s prijatím zákona č. 56/2018 Z. z., ktorý zrušil zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, HBÚ zaktualizoval niektoré svoje interné predpisy, resp. usmernenia zamerané na riešenie problematiky BOZP, resp. BP. Tiež sa zapojil do spolupráce pri zisťovaní nebezpečných výrobkov – RAPEX.

7. Zahraníčná spolupráca

Čo sa týka spolupráce HBÚ a OBÚ na medzinárodnej úrovni, je potrebné spomenúť, že v roku 2018 sa HBÚ a OBÚ zúčastnili medzinárodnej konferencie „Súčasnosť a budúcnosť baníctva a geológie“, ktorá sa uskutočnila 04. 05. 2018 v Jasnej a medzinárodnej konferencie „Trhacia technika 2018“, ktorá sa uskutočnila 23. – 25. 05. 2018 v Starej Lesnej, na ktorých banskí inšpektori odprednášali niekoľko prednášok s problematikou z oblasti BOZP, BP a s problematikou súvisiacou s predmetom konferencie.

Prioritne najvýznamnejšie je rozvíjaná spolupráca s Českým banským úradom (ďalej len „ČBÚ“). V dňoch 29. - 30. 08. 2018 boli predseda HBÚ a vedúci kancelárie predsedu HBÚ pozvaní predsedom ČBÚ na pracovno–spoločenské stretnutie v Luhačoviciach. Zo SR bol na stretnutie pozvaný tiež aj predseda OZ PBGN Jozef Škrobák. Predmetom stretnutia bola bilancia existencie štátnych banských správ ČR a SR pri príležitosti 100. výročia vzniku Československa. Na tomto stretnutí boli predsedom ČBÚ

a zástupcami českých odborových zväzov slávnostne odovzdané ocenenia za bezpečný podnik a pracovisko.

V dňoch 02. - 04. 12. 2018 na pozvanie predsedu ČBÚ sa predseda HBÚ a vedúci kancelárie predsedu zúčastnili stretnutia na ČBÚ v Prahe. Témou pracovnej časti stretnutia boli rokovania ohľadom legislatívnych zmien pre oblasť dobývania nerastných surovín ale i povoľovania a využívania výbušnín, výbušných predmetov a munície. V rámci spoločenskej časti sa zástupcovia HBÚ zúčastnili i baníckych osláv dňa Svätej Barbory.

V dňoch 23. - 25. 09. 2018 sa predseda HBÚ a vedúci kancelárie predsedu zúčastnili na XXIV. stretnutí predstaviteľov štátnych banských správ EÚ, ktoré sa konalo v Salzburgu, v Rakúsku. Ústrednou témou rokovania bolo havarijné plánovanie a reakcia na krízy pri banskej činnosti na povrchu a v podzemí. V posledný deň stretnutia účastníci navštívili i podzemnú expozíciu soľnej bane v mestečku Hallstatt. Po ukončení stretnutia jeho účastníci schválili záverečné memorandum, ktoré je dostupné na internetovej stránke www.hbu.sk.

8. Vydávanie oprávnení, osvedčení a preukazov

OBÚ v roku 2018 overili odbornú spôsobilosť a na základe úspešne vykonanej skúšky vydali spolu 55 osvedčení o odbornej spôsobilosti podľa vyhlášky MH SR č. 208/1993 Z. z. o požiadavkách na kvalifikáciu a o overovaní odbornej spôsobilosti pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom (tzn. vedúci bane, vedúci lomu, vedúci pracovník, projektant, bezpečnostný technik a vedúci likvidácie havárie). Ďalej OBÚ v roku 2018 vydali v oblasti BOZP a BP 5 rozhodnutí o povolení výnimky z banských predpisov a vydali 24 rozhodnutí o nariadení bezpečnostných opatrení.

HBÚ v roku 2018 vydal 10 rozhodnutí o uznaní dokladov o odbornej kvalifikácii a 1 rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o uznanie dokladu o odbornej kvalifikácii podľa zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vydal tiež 3 osvedčenia o odbornej spôsobilosti hlavného banského merača.

Ďalej HBÚ v roku 2018 vydal podľa § 5 ods. 6 zákona č. 51/1988 Zb. a zároveň podľa § 27 ods. 3 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 124/2006 Z. z.“) 18 subjektom oprávnenie na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce a ďalej povolil 14 výnimiek z banských predpisov upravujúcich BOZP a BP a vydal 9 rozhodnutí o povolení vybraného banského zariadenia na používanie v podzemí a 3 rozhodnutia o schválení plastickej hmoty na použitie v podzemí.

9. Činnosť dozorného orgánu v oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície.

Práva a povinnosti osôb v oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície a pôsobnosť orgánov štátnej správy na úseku výbušnín, výbušných predmetov a munície upravuje zákon č. 58/2014 Z. z.

HBÚ podľa článku III. bod B uznesenia Bezpečnostnej rady SR č. 238 z 26. novembra 2008 a metodiky na vypracúvanie správy o bezpečnosti SR vypracoval osobitnú správu o bezpečnosti SR o situácii na úseku výbušnín a pyrotechnických výrobkoch, z ktorej vyplýva, že orgány hlavného dozoru vykonali v roku 2018 v oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície spolu 131 inšpekcií. Tieto inšpekcie sú z hľadiska svojho zamerania a tiež rozsahu, v akom sa vykonávajú, vlastne inšpekciami v oblasti BOZP a BP.

Z uvedeného počtu inšpekcií vykonal OBÚ v Bratislave 34 inšpekcií, OBÚ v Banskej Bystrici 7 inšpekcií, OBÚ v Košiciach 23 inšpekcií, OBÚ v Prievidzi 32 inšpekcií a OBÚ v Spišskej Novej Vsi 35 inšpekcií.

Pri výrobe a skladovaní munície v organizáciách nepodliehajúcich dozoru MO SR alebo MV SR bolo v roku 2018 vykonaných spolu 15 inšpekcií.

10. Zistené nedostatky, prijaté opatrenia

V obvode pôsobnosti OBÚ v Bratislave boli vykonané kontroly v organizácii Istrochem Explosives a.s., Bratislava, s dôrazom na splnenie uložených nevyhnutných opatrení po trvalom ukončení výroby výbušnín. Kontrolou bolo zistené, že v zostávajúcej časti zariadení a budov (cca 20 % po demontáži časti zariadení), organizácia nezabezpečila vykonanie ich odborného posúdenia z hľadiska existencie zvyškov výbušnín a komponentov na ich výrobu, a ich náležité vyčistenie.

V organizácii Duslo a.s., Šaľa boli nariadené nevyhnutné opatrenia spojené so sanáciou územia, kde sa vyrábali výbušniny.

Pri iných kontrolách neboli zistené nedostatky.

V obvode pôsobnosti OBÚ v Banskej Bystrici boli inšpekcie zamerané na výkon trhacích prác pri banskej činnosti, činnosti vykonávanej bankým spôsobom resp. pri ostatnej činnosti (deštrukcii). Kontroly boli vykonané v 5 organizáciách a to v VEL-VEX, s.r.o., Prievidza, SSE Slovakia s.r.o., Humenné, MITAL, s.r.o., organizačná zložka, Kabe s.r.o., Banská Bystrica, NOVEL spol. s r. o., Košice.

Vykonaná bola kontrola zameraná na uskladňovanie výbušnín v sklade výbušnín Sklené u výrobcu výbušnín v spoločnosti EXPLOSIA SK, s.r.o.

Vykonaná bola kontrola so zameraním na plnenie povinností organizácie pri vykonávaní ohňostrojných prác v organizácii PYRA, s.r.o., Bratislava pri výkone ohňostrojných prác v areáli bývalého závodu Slovenka pri príležitosti 20. výročia založenia spoločnosti M - MARKET a.s., Lučenec. Nedostatky počas týchto kontrol neboli zistené.

V obvode pôsobnosti OBÚ v Košiciach pri kontrolách skladovania pyrotechnických výrobkov neboli zistené nedostatky.

Pri kontrolách zameraných na kontrolu výroby, používania a uskladňovania výbušnín taktiež neboli zistené nedostatky.

Pri kontrole predaja pyrotechnických výrobkov tiež neboli zistené nedostatky.

V obvode pôsobnosti OBÚ v Prievidzi, počas kontrolnej činnosti pri výrobe, spracúvaní, vykonávaní výskumu vývoja alebo pokusnej výrobe výbušnín, uvádzaní výbušnín na trh, pri nadobúdaní a odbere výbušnín, preprave a prenášaní výbušnín, uskladňovaní, evidencii, ako aj pri použití výbušnín, výbušných predmetov a munície, neboli zistené nedostatky.

V obvode pôsobnosti OBÚ v Spišskej Novej Vsi pri kontrolách predaja pyrotechnických výrobkov neboli zistené nedostatky.

11. Podnety

V sledovanom období boli zaregistrované opakované podnety jednej fyzickej osoby na výkon trhacích prác malého rozsahu pri banskej činnosti v dobývacom priestore Dolný Lopašov a v dobývacom priestore Lančár, pri dobývaní stavebného kameňa. Po prešetrení

podnetov a súvisiacej dokumentácie v oboch dobývacích priestoroch nebolo zistené porušenie platných právnych predpisov o výbušnínach. Na zistenie presného stavu veci požiadal orgán dozoru fyzickú osobu o súčinnosť. Táto fyzická osoba v sledovanom období úradu žiadanú súčinnosť neposkytla a preto bude potrebné predmetné podnety riešiť aj v nasledujúcom roku.

Bol zaregistrovaný jeden podnet týkajúci sa neoprávneného predaja pyrotechnických výrobkov na mestskej tržnici v Zlatých Moravciach, pričom tento bol bezodkladne postúpený na riešenie Mestu Zlaté Moravce.

Bolo zaregistrované ohlásenie pokusu o neoprávnené vniknutie do skladu výbušnín v kameňolome, neznámou osobou. Vedúci kameňolomu predmetnú udalosť ohlásil OR PZ v Partizánskom, ktorí vykonal ohliadku a zaistil stopy. K odcudzeniu výbušnín a výbušných predmetov nedošlo. Výbušniny a výbušné predmety z tohto skladu boli následne prevezené do skladu výbušnín v kameňolome Pohranice.